

การถอดเสียงอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน: กรณีการเขียนคำวิสามานยนาม

บุญเสนาอ ตริวิเศษ

ในสารประชาสัมพันธ์ “ราชพฤกษ์” ฉบับที่ ๓๔๘ ได้เขียน บทความเรื่อง การถอดเสียง อักษรไทยเป็นอักษรโรมัน: การเขียนชื่ออำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณาดูอีกทีก็พบว่า คนไทยส่วนใหญ่ใช้อักษรโรมันเขียนชื่อบุคคลหรือสถานที่อันเป็นวิสามานยนาม ก็มีความลักลั่น ไม่เป็นเอกภาพ ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เมื่อพูดถึงเรื่องนี้ ต้องย้อนทวนไปที่ชื่อของตัวเองก่อน เมื่อครั้งที่ยังเรียนชั้นประถมศึกษา ยังเขียนชื่อ-สกุลตัวเอง **เสนาอ ตริวิเศษ** เป็นอักษรโรมันไม่ได้ จำต้องขอให้ผู้ปกครองสะกดให้ ครั้นนั้น ผู้ปกครองของผู้เขียนก็สะกดให้ว่า Saner Treevises สังเกตรูปเขียนแล้วดูเข้าทีนะ เป็นเหมือนการถอดอักษรไทยเป็นโรมันแบบตัวต่อตัว

แต่ความเป็นจริงราชบัณฑิตยสถานได้กำหนดมาตรฐานการถอดเสียงอักษรไทยเป็นอักษรโรมันไว้แล้ว เสียงอักษรไทยตัวใดควรแทนด้วยอักษรโรมันตัวใด ขอให้สังเกตการใช้สัญลักษณ์ต่อไปนี้

อักษรแทนเสียงพยัญชนะต้น ๑) [ก] แทนด้วย [k] ๒) [ข ข ค ค ฃ] แทนด้วย [kh] ๓) [ง] แทนด้วย [ng] ๔) [จ ฉ ช ฌ] แทนด้วย [ch] ๕) [ญ ย] แทนด้วย [y] ๖) [ฎ ด (ฑ)] แทนด้วย [d] ๗) [ฏ ต] แทนด้วย [t] ๘) [ฐ ฑ ฒ ถ ท ฐ] แทนด้วย [th] ๙) [ณ น] แทนด้วย [n] ๑๐) [บ] แทนด้วย [b] ๑๑) [ป] แทนด้วย [p] ๑๒) [ฝ พ ภ] แทนด้วย [ph] ๑๓) [ม] แทนด้วย [m] ๑๔) [ฟ ฝ] แทนด้วย [f] ๑๕) [ร] แทนด้วย [r] ๑๖) [ล ฬ] แทนด้วย [l] ๑๗) [ว] แทนด้วย [w] ๑๘) [ช (ทร) ฅ ษ ส] แทนด้วย [s] ๑๙) [ห ฮ] แทนด้วย [h]

อักษรแทนเสียงพยัญชนะสะกด ๑) ตัวสะกด [ก ข ข ค ค ฃ] แทนด้วย [k] ๒) ตัวสะกด [จ ช ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ด ต ถ ท ฐ ฅ ษ ส] แทนด้วย [t] ๓) ตัวสะกด [บ ป พ ภ ฝ] แทนด้วย [p] ๔) ตัวสะกด [ง] แทนด้วย [ng] ๕) สะกดด้วย [ญ ณ น ร ล ฬ] แทนด้วย [n] ๖) ตัวสะกด [ม] แทนด้วย [m] **สังเกตใหม่**ว่า ตัวสะกดในแม่ เกย และเกอว ไม่ได้ระบุไว้ แต่มีกำหนดไว้ในกลุ่มเสียงสระ ดังนี้

อักษรแทนเสียงสระ ๑) [อะ, อั- (อะ ลดรูป), รร (มีตัวสะกด), อา] แทนด้วย [a] ๒) [รร (ไม่มีตัวสะกด)] แทนด้วย [an] ๓) [อำ] แทนด้วย [am] ๔) [อิ, อี] แทนด้วย [i] ๕) [อี, อี้] แทนด้วย [ue] ๖) [อุ, อู] แทนด้วย [u] ๗) [เอะ, เอ็- (เอะ ลดรูป), เอ] แทนด้วย [e] ๘) [แอะ, แอ] แทนด้วย [ae] ๙) [โอะ, -โอะ ลดรูป], โอ, เอะ, ออ] แทนด้วย [o] ๑๐) [เออะ, เออ (เออะ ลดรูป), เออ] แทนด้วย [oe] ๑๑) [เอ็ยะ, เอ็ย] แทนด้วย [ia] ๑๒) [เอ็อะ, เอ็อ] แทนด้วย [uea] ๑๓) [อัวะ, อิว, -ว - (อิว ลดรูป)] แทนด้วย [ua] ๑๔) [ไอะ, ไอ, อัย, ไอย, อาย] แทนด้วย [ai] ๑๕) [เอา, อาว] แทนด้วย [ao] ๑๖) [อุย] แทนด้วย [ui] ๑๗) [ไอย, ออย] แทนด้วย [oi] ๑๘) [เอย] แทนด้วย [oei] ๑๙) [เอ็อย] แทนด้วย [ueai] ๒๐) [อวย] แทนด้วย [uai] ๒๑) [อิว] แทนด้วย [io] ๒๒) [เอ็ว, เอว] แทนด้วย [eo] ๒๓) [แอ็ว, แอว] แทนด้วย [aeo] ๒๔) [เอ็ยว] แทนด้วย [iao] ๒๕) [ฤ (เสียง รึ), ฤ] แทนด้วย [rue] ๒๖) [ฤ (เสียง ริ)] แทนด้วย [ri] ๒๗) [ฤ (เสียง เรอ)] แทนด้วย [roe] และ ๒๘) [ฎ, ฏ] แทนด้วย [lue]

จากอักษรที่ใช้แทนเสียงข้างต้น สิ่งที่น่าสังเกตมากที่สุด ใน Saner Treevises ก็คือ ใช้ [v] แทน [ว] ซึ่งไม่ควรเป็นเช่นนั้น เพราะเมื่อพิจารณาการออกเสียงทางสัทศาสตร์ไม่มีอักษรใดในภาษาไทยที่เทียบเท่าตัว [v] เลย ตัว [v] เวลาออกเสียง[v] ให้มีริมฝีปากล่างไปอยู่ที่ฟันบนแล้วค่อยพูดออกมา ออกเสียงเป็น [ว] ส่วน [w] ใช้ริมฝีปากทั้งคู่ออกเสียง ปากห่อกลม ออกเสียงเป็น [วะ] เทียบเสียงได้กับอักษร “ว” ในภาษาไทย¹ ดังนั้น หากคิดว่า [v] กับ [w] มีเสียงเดียวกัน เป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนอย่างยิ่ง และแท้จริงแล้วชื่อคนไทยที่เขียนเป็นอักษรโรมันไม่น่าจะมีตัว [v] เลย ที่ถูกต้องจึงเขียนใหม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ คือ **Sanoe Triwiset** ยังอ่านเป็น **เสนอ ตริวิเศษ** เสียงคงเดิม ทั้งนี้เพราะ หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน ตามประกาศ **ราชบัณฑิตยสถาน** ฉบับวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น ได้ยึดถือเอาวิธีถ่ายถอดเสียง (Transcription) เป็นสำคัญ เพื่อให้อ่านคำภาษาไทยที่เขียนด้วยอักษรโรมันให้ได้เสียงใกล้เคียง โดยไม่คำนึงถึงการสะกดการ์นต์ และวรรณยุกต์

หลักเกณฑ์ดังกล่าว มีคนไทยจำนวนหนึ่งที่ใส่ใจเรียนรู้ได้เข้าไปเว็บไซต์ของราชบัณฑิตยสถาน เพื่อถามการสะกดชื่อเป็นอักษรโรมันให้ถูกต้อง เช่น ถามว่า

ขอทราบค่ะ ว่า ชื่อดังกล่าวนี้จะถอดเป็นคำโรมันได้อย่างไรคะ

1. ณีรกาญจน์ ศรีไพบูลย์ (Neerakarn Sripaiboon)

2. ณัฐนันท์ ธีรวรวิทย์ (Natthanan Teeraworawit)

3. ธีรวัฒน์ ธีรวรวิทย์ (Teerawat Teeraworawit)

ทั้งหมดนี้หากไม่ถูกต้องจะได้แก้ไขก่อนทำ passport ค่ะ

ขอบคุณมากค่ะ

คำถามนี้ ขอบตอบในฐานะครูภาษาไทย ที่ศึกษาหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตมา ขอบตอบดังนี้ เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์จะเห็นว่า พบข้อควรปรับปรุงในการแทนด้วยอักษรโรมันทั้งพยัญชนะ และสระ กล่าวคือ **ณีรกาญจน์ ศรีไพบูลย์** (Neerakarn Sripaiboon) อักษร [e] ในหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตนี้ ใช้แทนสระ [เอะ, เอ้- (เอะ ลดรูป), เอ] สระ [อี] ควรใช้ [i] แทน ตัว [r] ใน “กาญจน์” [karn] ไม่ถูกต้อง สาเหตุที่ใช้เช่นนี้ อาจมาจากการใช้แนวเทียบกับคำในภาษาอังกฤษหลายคำ มี **smart start card part barn porn port** เป็นต้น ในหลักเกณฑ์นี้เป็นการใช้อักษรโรมันแทนเสียงภาษาไทย ณีรกาญจน์ ที่ถูกต้องควรเขียนเป็น **Nirakan** ส่วน **Sripaiboon** มีข้อควรปรับปรุงคือ เมื่อเป็นการถ่ายเสียง [ร] ในคำ [ศรี] ซึ่งไม่ออกเสียง [ร] จึงไม่ต้องมี [r] ตัวต่อไป เสียง [พ] นั้นต่างจาก [ป] เวลาออกเสียง [พ] จะมีเสียงลมออกมาด้วย ขณะที่ออกเสียง [ป] ไม่มีลม เสียง [ไพ] ควรเขียนเป็น [phai] หากเขียนว่า [pai] จะได้เสียง [ไป] เท่านั้น คำว่า [บูลย์] นั้นผิดที่อักษรแทนสระ ดูที่ข้อ ๖ ในอักษรแทนเสียงสระข้างต้น สระ [อุ, อู] ให้แทนด้วย [u] ส่วน [o] ให้ใช้แทนเสียงสระ [โอะ, - (โอะ ลดรูป), โอ, เอาะ, ออ] ที่ถูกต้อง ควรเขียนเป็น **Siphaibun** และ **พึงสังวรด้วยว่า [oo] มิได้กำหนดให้ใช้แทนเสียงสระใดเลย**

ณัฐนันท์ ธีรวรวิทย์ และ ธีรวัฒน์ ธีรวรวิทย์ ควรเขียนเป็น Natthanan Thiraworawit และ Thirawat Thiraworawit ตามลำดับ เพื่อนของผู้เขียนคนหนึ่ง ชื่อ วิชูด้า พรายยงค์ เธอเขียนชื่อตัวเองเป็นอักษรโรมันว่า Vichuda Prayyong ผู้เขียนแอบเขียนให้เธอใหม่ว่า Wichuda Phraiyoung ผู้เขียนมีลูกชาย ๓ คน ชื่อ ทีปัต รัชภณ และภุริต เมื่อสะกดชื่อพวกเขาให้เป็นอักษรโรมัน ลูกชายคนโตบ่นว่า “พ่อเขียนให้แปลกๆ” ผู้เขียนเขียนดังนี้ Thithat Thatchaphon และ Phurit ตามลำดับ ผู้เขียนยอมรับที่จะเป็นคนแปลกในสายตาลูก โดยเหตุผลทางภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์

ผู้อ่านบางท่านอาจนึกค้ำในใจว่า สิ่งที่คุณเขียนกำลังพูดถึงอยู่นี้ใช่หรือเปล่า เช่น ชื่อมหาวิทยาลัยที่เราสังกัดอยู่ “ราชภัฏ” เหตุใดจึงเขียน Rajabhat ไม่เขียน Ratchaphat หากถามถึงข้อนี้ ก็มีคำอธิบาย แต่คำอธิบายนั้นก็ต้องใช้พื้นที่พอสมควร หากผู้อ่านยังสนใจอ่านกันอยู่ เราคงได้พบกันอีก

¹Multiply. (2555). International Phonetic Alphabet (IPA). สืบค้นเมื่อ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕
จาก <http://sunaza.multiply.com>.

ขอบคุณ อ.ศุภกิจ ภูวงค์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่ช่วยอธิบายความแตกต่างของเสียง [v] กับ [w] ในภาษาอังกฤษ